

ným označením, že mohou „učiniti vhodná opatření, aby účelně byly upraveny soutěžní podmínky“. Jejich možnosti jsou tedy k nerozeznání od možností nejtuzších kartelů. U nařízení sklářského se také výslovně připouští možnost zakročení podle kartelového zákona proti takovému útvaru.

Nejtuzšími kartely jsou ty, které obstarávají jednotný prodej pro své členy. Vlastní syndikalisační opatření nikdy nejdou tak daleko, s výjimkou úpravy lihové, kdy veškerý lih jest pod závěrou a může jím disponovati jediné československá společnost lihová.

Na poli práva zaměstnaneckého setkáváme se s určitým druhem nucených předpisů soutěžních při textilní výrobě podle nař. č. 102/1935 Sb. ve znění nař. č. 169/1936 Sb., podle něhož může býti platná kolektivní smlouva prohlášená za závaznou i pro podniky, které k ní nepřistoupily.

V oboru zemědělské výroby jest vyvrcholením do jisté míry rovněž syndikalisační úpravy obilní monopol (vlád. nař. č. 137/1934, 152/1935 a 219/1936, 220/1936). V souvislosti s ním jest pak vlád. nař. č. 221/1936 o úpravě osevu pšenice, žita, ječmene a ovsa v r. 1936/37, kterým se limitují osevné plochy určitých druhů obilí. Stejněho rázu jest zákaz zakládání nových chmelnic, úprava rozsahu pěstování chmele (vlád. nař. č. 54/1934 a 87/1934) jakož i omezení chovu a výkrmu vepřového dobytka (vlád. nař. č. 186/1934). Z oboru zemědělského patří sem konečně t. zv. dřevařský syndikát (vlád. nař. č. 327/1936 Sb.). Jde tu o omezení roční těžby lesů; povolení těžby nad toto omezení uděluje „dřevařský syndikát“, který podle nařízení má býti složen ze zástupců státu a zájmových hospodářských organizací, který však fakticky byl ustanoven pouze jako meziminsterská komise.

K povšechné charakteristice předpisů syndikalisačních třeba ještě uvést, že jejich doprovodem jest určitá nejistota v právním postavení jednotlivcově.

Při jakékoliv hospodářské činnosti vyskytuje se tolik nepředvídatelných okolností a možností, že tvůrce právního předpisu dostává se do dilematu, buď vydati právní předpis, který zcela jasně ohraničuje právní postavení a povinnosti jednotlivých subjektů, s risikem, že tento právní předpis ukáže se býti velmi záhy překonaným, aneb vydati předpis tak pružný, že při-

pouští, jsa ovšem při tom dosti neurčitým, jakoukoliv praktickou možnost použití se strany orgánů provádějících řízené hospodářství. Vede to ovšem k tomu, že právní sféra volnosti v hospodaření se čím dále tím více omezuje. Každé řízené hospodářství má nutně tendenci, postupně stále více a více řídit počínání jednotlivců a musí směřovati ve snaze brániti se troskotání k ovládnutí hospodářské činnosti v každém směru. Hospodaření znamená stále přizpůsobování se proměnným skutečnostem, a jest proto pochopitelné, že řízené hospodářství musí směřovati k uplatnění jednotné vůle v každém směru. Důsledek toho jest naprostá nepoměrnost na jednotlivých úsecích právních předpisů. Jsou na příklad přesná ustanovení, za jakých podmínek může kdo nabýti nebo zase pozbyti nemovitosti podle ustanovení občanského zákona. Živnostenský řád ustanovuje o právech k nastoupení živnosti; jest stanoven přesný pořad instanční, jsou podrobně vymezeny opravné prostředky a určena jest také role soudních tribunálů všeho druhu a všechna ona jiná výzbroj, která charakterisuje právní stát. Na druhé straně používání vlastnického práva, nebo vykonávání živnosti může býti beze všeho znemožněno pouhým rozhodnutím orgánů řízeného hospodářství, které se na př. opírá o všeobecné ustanovení, že orgán může stanoviti „podmínky“ pro hospodářskou činnost, tedy pro výkon plynoucí z práva vlastnického nebo z nastoupení živnosti a pod.; při tom podmínky mohou býti stanoveny tak, že celé kategorie oprávněných mohou býti vyřazeny. Vidíme pak na jedné straně právní normu a celý aparát organisovaný jenom za tím účelem, aby vše šlo „po právu“, na druhé straně vidíme rozhodnutí téměř absolutistické, na podkladě normy tak široké, že rozhodnutí podle ní jsou fakticky nenapadnutelná. Jsou myslitelné, a staly se již ostatně případy, že onou „podmínkou“ výkonu hospodářské činnosti může býti přímo vzdání se právních prostředků.

Literatura.

Dr. E. Hexner - Dr. K. Martínek: „Kartelové a syndikalisační předpisy československé“, Praha, 1936.

Karel Martínek.

Školné

viz Kolečné a školné.